

TÉREY JÁNOS

Magnificat*

A városi, tegnapelőtti hó,
Akár a bőrző tejbegríz, olyan:
Elnézte résztvevően Mátrai,
Ahogy a déli naptól fölpuhult,
S estére pöttyös páncéllá szilárdult;
Szemléli most is, és trolira száll.
A karácsony előtti szerda este
A nagybátyjánál, Zuglóban találja:
„Yeah, Arany Ősz Nyugdíjas Otthon!, ez van,
Ilyen nevet ötlött ki valaki
Felelőssége teljes tudatában.
Naná, panel. Átriumos panel.
Középen a hatalmas műfenyő,
Boákkal, girlandokkal; sok lilába,
A bűnbánat színébe csomagolt
Díszdoboz lapul masnistól alatta;
Pompás égőit bekapcsolva hagyták.
A parkett laminált csikjaira
Vetül a fényük. Hát csak hadd vetüljön.”
Most nincs zshivaj. Lefelé fordított
Kártyalapok az egyik asztalon.
Régen gyakrabban járt itt Mátrai:
Végignézett a szépkorúakon,
Szemlét tartott a demensek fölött,
Mint egészséges, leendő demens;
Volt közöttük egy krumpliorrú nő,
Akinek égővörös volt a haja, itt-ott
Kacér gyöngysorok voltak belefűzve.
Volt napirendjük, otthagyták a tévét,
S négytől hétig elszántan pókereztek;

* Részlet a *Protokoll* című verses elbeszélésből.

A krumpliorrú is verte a blattot.
Emlékszik, hogy szigorú szomorúság
Ült a szemében. „Nem tudta megállni,
S beleszólt a szomszéd beszélgetésbe.
Kötelessége kekeckednie,
Látszott az arcán.” Azt mondta: „Fiam,
Te még egy pajkos gondolat se voltál,
Mikor én már Abbáziába jártam.”

Kihaltak a folyosók. Itt lakik
Az anyja bátyja, Gerdesits tanár úr,
Mióta Pestre visszaköltözött.
A könyvtárát ő vette át. Megőrzi,
Megőrzi, úgymond, a nagybátyja művét.
Életében klasszika-filológus,
És tetszhalálában mákosan őszül.
Egykor diszkrét, csinos formára nyírt,
Mára bozóttá vadult körszakállal.
Az „ápolat kórushangzás” nagy barátja;
Időnként elered az orra vére,
S újabban nem mer hangversenyre járni.
„Édes fehéret kellett vele innom,
Amikor Szentendrén meglátogattuk
Apával... Az anyám nem szereti.”
Takaréklángon él; mindig jegyezget!
A borítékokat kettészeli,
S a hátsó oldalukra jegyzetel,
Még beszélgetés közben is jegyez...
„Kedvence volt Aiszkülosztól a Perzsák.
Sehol a perzsák, s nálam Aiszkülosz.”
Mátrai megpuszítja. „Ilyenek
A tág pórusai, közlő... Ennyi
Maradt belőle. Emberzúzalék.
És akárhogy is, de élni akar,
S közölni. Megremeg a szája széle.
Nem látta vagy féléve Mátrai
A tanár urat. Hallgatja. Olyan
Furcsa a szava, mintha a saját
Elcsúszott szinkronhangja volna... „Röntgen...?”
Nincs összhang szó és szájmozgás között.

„Hogy mondod, Laci bácsi?” Mátrai
Lassan megérti: „Foltot leltek... árnyék.”
A tanár úr jegyezz, megint jegyezz.
Elszíneződés a hörgőinél...
„Tükrözni fognak, nem túl kellemes.”
Mátrait mindig megviseli a
Beszéd, a test komor titkairól.
Ő ezt az embert kicsit szereti;
Ezt az embert nem tudja fölemelni,
Ezt az embert most itt kell hagynia
A parizeres zsömlék, bögre kávék,
A keresztretjvények kupacai
S a félig horgolt sapkácskák között,
E nyomott, fojtó, kénes levegőben,
A lopakodó ammóniaszagban,
E pókerező matuzsálemek közt
– „Lopnak vajon? és oda-vissza lopnak?” –;
Itt elvan. Még nem mozgásképtelen;
Pusztul, színes pokrócba bugyolálva.
Mátrai eszmél. Hozott egy palackot.
Tokaji furmint. Kibontják. Alig
Isznak. Ő menekülne. „Máris indulsz?”
És kifelé a krumpliorrú nő
Jön szembe, a mosdóból. És köszön.
Mi az, hogy: „Kellemes ünnepeket?”
Micsoda iszonyú szó: kellemes.
Éppencsak eléri a metrót Mátrai.
Egy kórus ápolt hangja a fülében.

Csütörtök: találkoznak Fruzsínával!
Száz év után fölhívta Mátrai
A parlament gyorsíró bajnokát,
S magában egész nap dédelgeti
Az este tervét. „Nincs az iWiWen,
Ez jó ízlésre vall. Fogom szeretni?
Fogom szeretni az önérzetéért,
A tíz perc munka-tíz perc pihenőért.”
Most ajándékért szalad a Mammutba.
„Az ékszer sok és a parfüm kevés.
Diszalbum, nem jó. Ez karcsú ilyenkor.

Rénszarvas-mécs?... Nem az ő stílusa.”
És most itt áll előtte. „Little girl...”
Fruzsina barna, vékony, mégse vézna;
Fiús-rövidre nyírva a haja.
Madárcsontú, japánosan törékeny,
S ma nagy nő. Lovaglósizmát visel,
És fehér, csipkés harisnyát alatta.
Elnézi kemény combját Mátrai;
A csizmaszár s a szoknya közti sávon
Pihen a szeme. Átmelegedik,
Úgy áll a farka, hogy belépirul,
És kalapál a szíve hevesen.
„Facér?... Kívánatos, zavarba ejtő,
Még a bőre is nipponi fehér;
Nem vad, de mégis: vadóc manga-lány most.”
Besétálnak a Vörösmarty térre,
Hogy meghallgassák a toronyzenét.
„Mátrai Ágoston, tudod te, hogy
A Gerbeaud-ház homlokzatán
Délután ötkor egy ablak kinyílik?
Eszméltető aláfestés, komoly
Kürtszó és fényjáték kíséretében
Kinyit az adventi kalendárium
Aznapi ablaka. S mögötte kép van...”
Számos tünemény lent a téren is,
Melynek középpontját kijelöli
A költő szobra, fölfújtt fóliában.
Fából faragott betlehemi jászol,
S karéjban elrendezve körülötte
Mind az úgynevezett vásárfiák:
Szűrrátétes, cserép, festett üveg.
Vad bábjáték. „Figyeld, a színpadon
Épp Vitéz László püföl egy gazembert,
Nagy péklapáttal, könyörtelenül!”
De őket épp ma más érdekli. Korty
Pálinka? Kísértések: körte, alma,
Cseresznye? Egy falat kürtőskalács vagy
A „töki pompos” jó szalonnaíze?...
A pecsenyésnél illatorgia,
Amely a korzó széléig szivárog.

„Uram, akkor legjobb a hús, ha enyhén
Savanykás almalével van leöntve”,
Dörzsölgeti nagy tenyerét a mester.
„Vagy mégis inkább lángos, Fruzsina?”
„Részemről bögre forralt bort, lehet?”
Szereti, már ezért a „lehet”-ért.
Az erkélyen, fönt a harmadikon,
Akkor szólal meg az a büszke fanfár,
Mely bárcsak új napok nyitánya volna.
És majdnem az; de követi a túlzás:
Harangjáték, negédes szószban úszó.

A földalatti nyugodt, mintha két
Síház közt közlekedne: ingajarat,
Finom néppel megtöltve hét felé.
„Egy jó apa nyerítő hintalóval
Kedveskedik a csemetéinek,
Csomagjából kilóg a pej nyaka:
Hozzájuk képzelandó egy nagy este,
Mely irigylendő, a fenébe is.”
Az Oktogonon szállnak le. A fényár
Beférkőzik a kis zugokba is,
Csóvákka, betlehemi csillagokkal;
És pillantásukat magára vonzza
Egy retrócsíkos kávéház, a Menza,
Hol pezsgő pukkan, mécsset gyújt az advent;
Két szisszenő poén közt omlatag csend.
Fruzsina kibontja a csomagot.
„Micsoda óra, édes Istenem...”
Tényleg Swarovski... Úgy érzi magát,
Mint akire éhesen licitálnak.
„Akárki ülhetne a helyemen.”
„Nem, Fruzsina, minden nagyon komoly.”
„Elsőre karcosnak találtalak,
Mohónak aztán, s gyöngédnek belül.
Biztos meghalt valamelyik szülőd.”
„Igen, az apám. Autóbalesetben.”
„Nagyon szeretted?” „Őt aztán nagyon.
Közgazdász volt, és nemigen szerencsés.”
Az élet: fém csöngése, surrogás,

Ahogy megterítenek nekik,
S ahogy kirázzák az abroszt utánuk.
„Istentelenül szerelmes vagyok.”
„Nem vagy szerelmes, csak istentelen.”
„Hozzám vagy hozzád?...” „Mindenki haza.
Kissé gyors volna így, nem gondolod?
„Vicceltem. Dehogyanis letámadás...”
„Hívsz egy taxit nekem?” „Nekünk.” „De kettőt.”
„Tényleg? Én itt most kosarat kapok?
Tenedek kosárfonó műhelyed van?
Te kosárból szereztél diplomát?”
„Nna... Köszönöm az estét, Monsieur.”
„Megvan a számom.” „Megvan; és ha megvan?...
„Az egész estémet bearanyoztad.
Ez arany fejleménynek épp elég.”

Ó, tombol már a téli főszezon,
És izgató sítábor-hangulat van!
Karácsony mindenütt és mindenáron.
S akad minden estére élelem;
Vernisszázs, hol a túlhabzó közönség
Takarja csinos testével a képet;
S hangverseny, amelyen a zenekar
A közönségétől nem látható.
„De Bach ronggyá játszott Magnificatja
Azért még 1001-edjére is szép...
A fúvósok, vonósok, s öt komoly hang!
Irgalmas szívem!” töpreng Mátrai,
Egyik reggel fölhívna Laci bácsit;
Kirobbantaná a tanár urat
Az elfekvő poklából egy estére.
„Csak egy estére? De ugyanoda,
Összkomfortos és halálpatinájú
Vackára kéne visszatérnie.
Nem jobb, ha többé nem is lát világot?”
Itt kurtán káromkodik Mátrai.
Doktor Donnerrel megy el a MüPába.
Kakasülőre kapnak csak jegyet,
De mit se számít, mert a szólamokba
Belezendül az egész nagyterem.

A földszinten észreveszik Karányit:
„Ez egy hivatásos műélvező.
Barbár cipőjével üti a taktust.
Egyik kezével a karfán dobol;
Könyökével támasztja súlyos állát,
S hosszú mutatójaja fölszalad
A járomcsontjáiig; ájuldozik,
Mindig túlozva, grimaszolva élvez!...
Ő közelebb hatolt Bach centrumáig,
Mint akármelyikünk – ezt üzeni
Cipővel, könyökkel.” Így Mátrai;
A nagyszünetben tesznek egy komoly kört,
S a nőket nézik két pezsgő között.
„Ötkor kelek!”, döbben rá Mátrai.

Rádlér, a templomjáró javasolta
Az „angyalos misét” a Pasaréten.
Perverzióból, vagy ki tudja: heccből?,
Másnap hajnalban rórátéra mennek
A dúlt, kialvatlan Mátraival.
Micsoda ötlet, magyar, mazochista:
Bemelegítés a csodára, hatkor!
Hadd szóljon: „Harmatozzatok, Egek,
Onnét fölülről”, hintse szét a szószerk
Ádvent végső hetének harmatát.
A náluk buzgóbb hívekkel vegyülve
Mormoljanak Úrangyala-imát;
Vagy bóbiskoljanak hűvös homályban,
Ha túl sok volt egymásból és az évből!...
„Fruzsni megkínált az illúzióval.
Így volt jó, épp csak érintettük egymást.
Naná, hogy nem adja olcsón magát!
Még sohasem láttam a tárgyait,
A címét sem tudom, szokásait sem,
De ismerősebb minden rokonomnál.
Még nem adom föl”, mormolja magában
A kaktuszember. „Valamennyi távlat...”
A nap végén átfutja telefonját,
S a híváslistát törli Mátrai.

Szenteste, ahogy minden év utóján,
Az édesanyjához hivatalos.
Verocska nagydarab, vitális, önző
Nő, szép a maga módján. Mert amúgy
Egy valóságos energiavámpír;
Jellemszínész a Nemzetiben.
A Szent István parkból jön Mátrai.
A kódot tudja. Főnt megáll az ajtó
Ismerős kajütblaka előtt.
Ádventi koszorú a rácsra kötve,
Kis csöngettyűvel, tűzvörös szalaggal;
Derús az antré, mert a fal mögött
Egy tűzvörösben izzó asszony él.
Túl sok cukor. És túl sok szavalat.
Csönget – nincs kulcsa, évek óta nincs –,
Aztán: „Ágoston...”, és „Szia, anya”,
És: „I’ll be Home for Christmas”, odasúgja,
És meg is hajol szertartásosan;
Alázattal, miként is máshogyan.
„Színész vagy, de mekkora színész?”
„Csak óriásit tudnál elviselni.”
„Csak óriásit nem”, így Mátrai.
Ebben a házban az öccse a kedvenc.
Az informatikus, Balázs, a néma.
Szétnéz a nappaliban Mátrai.
Húsz év. Itt nőtt fel. Megvan a szobája.
Az íróasztala. A perzsaszőnyeg.
És semmihez többé semmi köze,
Csak apja fényképéhez a keretben,
S a gyászszalaghoz. Íme, évről évre
Hogy ellepték a premierfotók!,
A színikritikusok díjai:
„Minden idők legjobb Atálijája...”,
Fakó vagy harsány színházi plakátok
Az okkersárgára mázolt falat.
„A fát szokás szerint túlméretezted,
Balázskám, most is több húsz centivel,
A csúcs megint a plafont bökdösi?”
De nem. Idén jó, egész takarékos,
A talpba pontosan beléfaragva,

És élő, és ezüst. Vera pakolgat.
A vikszelt padlón végiggurul egy
Szegefűszeggel teleszurkált narancs.
„Laci bátyádnál jártál?” „Hogyne, jártam.”
„És jól van?” „Na... Ne bolondozz velem.
Azért szurkolsz, hogy pocsekul legyen.”
„Te nem vagy normális.” „Az is lehet.”
Most végigveszik a rokonokat,
Anekdotázva. Néhány névre csak
Ümmög. Blanka nevére összerezzen.
„Anyám nem tudhat semmit, evidens”,
Gondolja idegesen Mátrai
A damasztszalvétán végigsimítva.
Blankát fölhívni nem szabad, tilos.
Ők tegnapi pár. Egymás mérlegén
Immár észbontóan idegenek;
Olyanok, akiket szenteste s -éjjel
Egy röpke csilingelés sem köt össze,
Akik közt ötszavas jelszó se fut.
Hiába exek. Hiába család.

Kortyonként nehezül el Mátrai,
És lassan szimatol a levegőbe.
Az illatlámpában fahéjolaj
Párolog. „Javítja zilált kedélyünk.
Ne feledd: afrodiziákum is!”
„Na ja, világi nő vagy, mindig aktív.”
Ádventi kényszer, téli kötelesség!:
Minden ajándék telibe talál,
A csecsebecsék s a nagy tételek:
A szivargyújtó. Szájfény. Karkötő.
A krómacél szalvétagyűrű-szett.
Az USB-lemezjátszó, Baláznak...
Bevált megint a termékcsere-program,
Mindenki abszolút elégedett.
És majdnem szálkamentes a halászlé,
S jó a rumos-gesztenyés pulyka is,
Aszalt szilvával töltve, mint tavaly;
Az összetartozás paródiája.
A pianínóhoz lép Mátrai;

*Unt billentyűket simogat keze,
Aztán a telefonja gombjait;
Jön a karácsonyi körkapcsolás,
De egyik próba sem hoz friss gyümölcsöt:
Donner foglalt; kikapcsolva Karányi;
Novák kedvetlenül dűnnyög bele
A kagylóba; Rádlér nem veszi föl;
Hallgat Diótörő s Egérkirály;
Sehol Mr. Scrooge, bár a levegőben
A régi karácsonyok szelleme.
Föladja vággyát, hogy kommunikáljon,
S fotel mélyére süpped Mátrai.*

*Elindul az övéihez az öccse;
Az anyja elbóbiskol – szája nyitva –;
S ő beléfeledkezik az adásba:
Éjféli misét közvetítenek
A kónyapusztai birkahodályból:
Igazi bús, nagy, hortobágyi éjjel.
Az atya szépen üti meg a hangot.
„Azokban az arénákban, ahol
Régen nemes versenyek folytak, akkor
Gladiátorok vívtak életre-halálra.
Az erkölcsében megroggyant, cudar
Nép emberek és jámbor állatok
Kiomló vérében gyönyörködött.”
És újratölt, s még rátölt Mátrai.
„...Mert Jézus nemcsak tanítást adott,
Hanem fölemelte a szívet is,
Annak befogadására, hogy Isten
Minden helyzetben határtalanul
Szeret minket...” Így van, nyilvánvalóan.
„Szeret téged, szeret téged az Isten.”
Kétségtelenül így van, legalábbis
Éjfélkor, amikor az ember immár
Egy szép palack óborral súlyosabban,
És behímezve öltönyét a jólét
Skófiúmával, egy estére boldog.*

...

*Háromnegyed kettőkor ér haza.
Postája: csupa karácsonyi spam
Között egy váratlan, rövid levél.
„Hiányzol.” Blanka, persze, régi Blanka.
Oh Come All Ye Faithful – ez az ének
Zúg át a házon, s megtapad fülében.
„Na és mi lesz, Jégcsap királyfi, földhívz?...”,
Ezt firtatja ez a bájos levél.
Most örüljön vagy sírjon Mátrai?
Talonban Blanka; közel Fruzsina.
„A fiad vagyok, boldogtalan ország.
Bocsásd meg: nem vagyok boldogtalan.”*

